

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Nova obrtniška postava.

Z Dunaja, 8. decembra.

Državni zbor je včeraj nadaljeval obravnavo o novi obrtniški postavi. Prvi govornik, češki poslanec Hevera, je kratko pa jedrnatopovdarjal, da dosedanja postava ni rodila sadu, ki so si ga od nje obetali, in da so se zoper njo oglasili obrtniški shodi na Dunsji, v Gradcu, Pragu in Levovu. Obrtniki zahtevajo postavno podlago za socijalni red, nečejo pa, da bi se svoboda omejevala, ampak da bi se varovalo pošteno delo. To pa se ne bode zgodilo samo s postavo, ampak tudi še z obrtniškiimi šolami in s primerno vredbo ali organizacijo obrtnij. Dalje povdarja potrebo dokaza zmožnosti in sklepa z željo, naj se pri tej postavi ne gleda na politično stališče, ampak samo na blagor obrtniškega stanu.

Za njim je govoril Fridrih Suess, zadnji zoper postavo vpisani govornik. Kakor sem že zadnjič sodil, sklepal je res tudi on svoj govor z zagotovitvijo, da bode glasoval za prehod v posebno obravnavo. Kar je govoril o škodi nove postave za napredek in omiko, ponavljal je že v obrtniškem odseku pri vsaki priliki, zato pa njegov govor poslancev ni posebno zanimal.

Moravski poslanec Mikiška je dokazoval potrebo pomagati obrtnikom. Nekteri sicer trdijo, da ima samo veliko obrtništvo pravico obstanka in da mora malo polagoma zginiti in izmreti, pa ta misel je napačna. Nektore obrtniške stroke mali obrtniki veliko bolje opravljajo kakor veliki. Govornik pripoznava sicer, da je novi načrt v marsičem pomankljiv, ker ni lahko stvariti popolne reči, vendar pa je v rovi postavi marsikaj dobrega, zato bode za njo glasoval.

Naj boljše je dosedaj govoril Lienbacher, ki je za Mikiško prišel na vrsto. Za obrtnike, je dejal, še ni odpravljena tlaka in desetina, ampak jo morajo še zdaj plačevati. Nova postava hoče to odpraviti. Govornik za tem zavrača neko brošuro podpredsednika spodnje avstrijskega obrtniškega društva in vpraša: Bo li nova postava imela zaželeni vseh ali ne? Ne bode ga imela, ako se bode po stari počasni navadi izvrševala in se bode nadaljeval boj zoper cehe in zadruga. Imela pa bode gotovo vseh, ako se bode v pravem duhu izvrševala in si bode tudi obrtniki na vso moč prizadevali zboljšati svoje stanje. Ne bojujemo se zoper industrijo, potegovaje se za novo postavo, bojujemo se samo zoper tisto nadvlado, ki utegne uničiti malo obrtništvo. Ni res, da bi mašine vse opravile. Je mar havziranje še potrebno? Po njegovem mnenju bo treba izrastke velikega kapitala potrebiti, delniške nerodnosti omejiti in premeniti nektore določbe konkurnega reda. Treba bo verovati zadruga, ktere priporoča tudi zgodovina. Tudi v imenu svobode se ne more na-

sprotovati novi postavi. Ali se je mar odprava cehov in zadrug l. 1848 zahtevala v imeu svobode? Ne. Poslanec Sochor je obžaloval, da se niso sklicale strokovnjaške čakete. Alpa je mogoča večja čaketa, kakor so bili obrtniški shodi, ki jih je obiskalo na tisoče in tisoče obrtnikov? Kdo je rekel, kar trdi Sochor, da se hoče z novo postavo odpraviti konkurenca? Pa tudi v tem primerjeji velja pregovor: Preveč ni dobro. Vnanje obravnave so pokazale, da je postava potrebna, zato hočemo ustanoviti obrtniški red, ki naj bo trdno zavetišče za obrtnike. Konečno govornik omenja, da je zginila vrednost realnih obrtnij, odkar se je vpeljala obrtniška svoboda, in prav pravično bi bilo, da bi se lastniki takih obrtnij odškodovali iz državne blagajnice. Zato priporoča konečno sledečo resolucijo: „Vladi se priporoča, naj resno pretresa odškodnino za realne obrtnije, ki so vsled postave od l. 1859 pršle ob svojo vrednost in naj za primerno odškodnino potrebuo vravnat.“

Zadnji je govoril včeraj poljski poslanec Chamiec. On je imel že v odseku mnogo pomislikov zlasti zaradi obligatorčnih zadrug, in te pomislke ponavljal je tudi v zbornici, ali kakor v odseku, vdal se je tudi v zbornici ter izrekel, da hoče glasovati za postavo.

Ob 3/4 bil je konec seje.

Danes se je bila sošla večina obrtniškega odseka, da se dogovori, kaj naj se zgodi z raznimi predlogi in premembami, ki jih bodo stavili pri posebni obravnavi. Razgovora se je vdeležil tudi kupčijski minister baron Pino. Po daljši obravnavi se je sklenilo, da naj se postavu sprejme, kskor jo predlaga odsek, in da naj se zavžejo vsi dostavki in vse premembe, ker bi bila sicer velika nevarnost, da bi še to ne obveljalo, kar odsek priporoča. Poljski klub se je namreč le po delgem obotavljenji vdal ter sklenil za postavu glasovati, kar jo je sestavil odsek, ne pa dopustiti prememb. Ko bi toraj vsled kakega dostavka poljski klub z levičarji glasoval zoper postavu, imeli bi nasprotniki več no in obrtniki bi ostali na cedilu.

Z Dunaja, 10. decembra.

Splošaja obravnavu obrtniške postave bila je včeraj sklenjena. Jutri govori poročevalec graf Belcredi, potem pa pride glasovanje, se naj li prične posebna razprava. Kakor se kaže, utegaejo vsi poslanci na desnici in levici, izvzemši nektore liberalce, kakor n. pr. prof. Exnerja, glasovati za posebno obravnavo. Liberalna gospoda se boji za svoje mandate, zato hočejo pri splošnji razpravi sicer glasovati za postavu, ktere posamezne določbe pa bodo gotovo prav hudo napsdali.

Včeraj je prvi govoril za postavu poslanec Wurm, ki pa ni tolikanj govoril o obrtništvu ampak marveč o slabih nasledkih, ki jih je liberalizem imel za kmetijstvo, za obrtništvo in spleh za ves družinski red.

Za njim je govoril knez Alojzij Lichtenstein, čigar govor je gotovo najtehtnejši, kar smo jih slišali o tej zadevi. Govornik je najprej izrekel zahvalo obrtniškemu odseku, da je po tolikem trudu in tako hudem nasprotovanji dovršil predloženi načrt, potem pa je omenjal silnega razločka med liberalnimi in konservativnimi poslanci v verskih in čisto političnih rečeh, kjer je porazumjenje med njimi skoraj nemogoče. Mogoče pa je zediniti se v delovanju na gospodarskem in socijalnem polji. Zatem omenja posamezne določbe nove postave, ki je velik napredek. Razdelitev obrtnij v 3 vrste je bila potrebna, ravno tako tudi obligatorčne zadruga in dokaz zmožnosti, ki so jih obrtniki odločno zahtevali. V postavi se je sicer gledalo na socijalno-konservativna načela, vendar pa se je v odseku mnogo odjenjalo kramarskim (manšesterskim) nazorom odsekov manjšine in birokratičnim mislim vladnih organov. Vendar pa bode glasoval za nespremenjeni sprejem, ako bi sicer postavu pršla v nevarnost. Govorniku se zdi jako spodtakljiva določba, ki ministra pooblaščuje zazasnovati obrtnije, za ktere se ima zahtevati dokaz izučitve. Vlade se spreminjajo in liberalen minister bi lahko zopet ovrgel, kar bi konservativen določil. Bolje bi bilo sestaviti imenik, kteremu bi sicer minister smel kaj dostaviti, ne pa brez državnega zbora iz njega kaj izpustiti. Določbe o oskrbovanji blagajnic za bolnike delavcem ne bodo všeč; oskrbovanje naj bi se bilo čisto pustilo delavcem in predstojništvu zadrug naj bi jih bile le nadzorovale. Tudi naj bi se bil bolj omejil vpliv kupčijskih in obrtniških zbornic, ki so mal m obrtnikom sovražne in služijo bolj kapitalu. Ta vpliv naj bi se jim bil dal še le tedaj, ko bi se osnovale posebne obrtniške zbornice. Sicer pa na novo postavu tudi on ne stavlja prevelikega upanja; obrtniji ne bode naenkrat pomagano, ampak nova postava bo le zamašila rano, da obrtništvu kri ne odteče. Konečno govornik pravi, da se konservativna stranka ne poganja za prebivalstvo, ker ga potrebuje; ona se je potegnila za delavca, še preden ga potrebuje na volišči. Živahna pohvala donela je govorniku od vseh strani, ko je končal svoj zanimivi in za liberalce večkrat jako zasoljeni govor.

Za Lichtensteinom govoril je Löblich, ki je ponavljal, kar so obrtniški shodi glede nove postave obširneje razpravljali, in kterih sklepe je govornik državnemu zboru priporočal v prevdarek. Za njim imel je priti na vrsto Schönerer, pa po predlogu dr. Tonklijab il je sprejet konec splošnje obravnave in ostali govorniki imeli so izmed sebe izbrati splošnjega govornika. To se je pa Schönererju tako zakadilo, da je glasno izrazil svojo nevoljo rekši, da večina je dovolila govoriti vsem strankam, samo stranki ne, ki jo zastopata on in Fürnkranz, zato pa se ne bosta vdeležila vo-

litve glavnega govornika. Ravno to je izrazil Fürnkranz.

Kot glavni govornik poprijel je besedo poljski poslanec grof Mieroszewski, ki je izrazil svojo zadovoljnost, da se obrtniška postava ne razpravlja s strankarskega, ampak s čisto dejanskega stališča. Za tem govori o vplivu srednjeveških nazorov na obrtniške razmere, ki so jih omejevale cebske zadrage. Nasledek bila je popolna svoboda, ki je pa po vseh delih cesarstva rodila tako slab sad. Nova postava ima te slabe nasledke nekoliko popraviti, ona pa neče obrtništva potisniti nazaj v nekdanji stan. Dokaz zmožnosti neče nič drugega, kakor da on, ki hoče pričeti kako obrtnijo, dokaže, da jo tudi ume. Z lahko vestjo tedaj vsakdo lahko glasuje za ta dokaz.

Ob 1/4 bil je konec seje; prej pa je g. predsednik naznanil še izid nekterih dopolnilnih volitev, deželnoobrambovski minister pa je izročil postavo o nabiranju vojaških hovincaev za l. 1883. Razun tega so tudi še poslanci Hallwich in tovariši kupčijskega ministra vprašali, zakaj se ne izvrši 4. člen pogodbe z Ogersko, ki zaukazuje, da se imata Trst in Reka opustiti kot proste ali svobodne luke.

O vzrokih boja med pogansko-rimsko državo in krščanstvom.

Nastopni govor 14. okt. 1882, govoril Dr. Friderik Maassen, sedanjí rektor dunajskega vseučilišča. *)

Velečastita skupščina!

V posebni meri bode nas vedno zanimal velikanski boj, kojega zvršitev znači konec starega in začetek novega sveta. Če toraj nameravam danes, ko slovesno prevzamem vodstvo tega vseučilišča, razjasniti nekaj stališč, zadevajočih vzroke tega boja, gotovo se mi ni treba opravičevati, da sem si izvolil ta predmet.

Da si bodem prizadeval, kolikor mogoče biti stvaren, ni mi treba zatrjevati, najmanj s tega prostora. S tem mislim ono ravnanje razlagalčevo, ki skuša „sine ira et studio“ opisati dogodke, kakor so, ne pa presojevanje zgodovinskih stvari, kojemu je glavna naloga, da se ne ozira na lastno mišljenje in nazore o življenji. Cesar nimamo, tega se ogibati gotovo ni težavno. Kdor pa si je o najvažnejših vprašanjih o človeštvu lastna prepričanja pridobil, ta se jih more najmanj na zgodovinskih tleh otresti. In ko bi mogel, umoril bi s tem duševno sam sebe.

Na istem mestu, kjer Tacit govori o požaru Rima in grozovitostih Neronovih proti kristijanom, piše slavni zgodovinar: da se je dokazalo pri tej priložnosti kristijanom sovraštvo do človeštva: „odio humani generis convicti sunt.“ Soglasno s tem očita poganom Tertulijan, pravoslovec med cerkvenimi učenjaki, v svoji obrani za kristjane, poslani na rimske cesarske namestnike, da imenujejo kristjane „sovražnike človeštva“, hostes generis humani.

*) Govor ta se mi je zdel vreden, da ga „Slovenec“ prinese v prevodu svojim čitateljem. Na prošnjo, da bi ga smel posloveniti, odgovoril mi je dr. Maassen med drugim to-le: „Dovoljujem vam s pravim veseljem. Ne da bi mislil, da moja obravnava tega predmeta ni zelo pomanjkljiva, temveč ker je ta predmet sam na sebi tako vabljiv, da tudi manj srečna poskušnja v tej meri more človeka vzbuditi k daljnemu resnemu delu. Ob enem mi je prav prijetno, da se moj spomin po prestavi mojega govora v Vaš materni jezik pri tem ali onem starem prijatelji, ki mi živi v čvrstem narodu slovenskem, zopet obudí. — Govor nam v mnogem oziru pojasnjuje položaj kristijanov v rimske državi. Prevoditelj.

Na prvi pogled zdelo bi se to zelo čudno. Prijatelje vere, ki s povdarkom uči zapoved ljubezni do vseh ljudi, kakor nobena druga, dolžé tu sovraštva do vsega človeštva.

Reč je pa taka, če si jo bliže ogledamo. Kakor Rimljan hiperbolično prav imenuje rimsko državo „orbis terrarum“, tako razumeva pod besedo „humanum genus“ ne redkokrat samo človeško družbo v rimski državi. Kar leži zunaj nje, za to se Rimljan ne zmeni. Da so kristijani z rimskim svetom v nespravljivem nasprotju, tega so jih dolžili. Radi tega imenovali so jih tudi navadno „sovražnike občine koristí“, publici hostes. Vse mogoče ozire pa, ki jih obsega to očitjanje, naznači Tertulijan z besedami: Kristijan je poganom sovražnik bogov, sovražnik cesarjev, sovražnik postav, sovražnik cele narave.

Lahko je jasno, da so pogani vračali to kristijanom pripisovano sovraštvo do vsega, kar je bilo Rimljanu dragega in svetega, tako da so kristijane povsod sovražili. Ime Rimljana odrekli so kristijanom. In — non licet esse vos, „vi ne smete biti“, glasila se je trda poganska beseda. (Ter. Ap. 4.) S tem bilo je kot načelo izrečeno preganjanje kristijanov, in sicer preganjanje do popolnega uničenja.

Misliti pa ne smemo, da je bila grozovita obtožba za časa Nerona v Rimu stanujočih kristijanov, o kateri Tacit poroča, pravi začetek sè zavestjo pričetega verskega preganjanja. Kristijani bili so trinogu všečno sredstvo, da je vsled požara rimskega razvneto razsrjenost ljudstva od sebe odvrnil ter jej podal drug predmet. Po tem takem ima to ravnanje prav slučajen povod. Kljub temu vidimo iz poročila Tacitovega, da se je načelno nasprotje že tačas spoznalo, če nočemo reči, da je pisatelj letopisov spoznanje poznejega časa prenesel v čas dogodjaja, o katerem poroča.

Gotovo pa so bili že tačas kristijani zoprni ljudstvu, in oblastnije, ki so jih tožile, vedele so že tačas v Rimu ločiti kristijane od Judov. Da se preganjanje vendar le ni bolj razširilo ter iz Rima tudi na zunaj raztegnilo, razlagati si moramo tako, da so imeli kristijane v obče za judovsko ločino (sekte). Kristijani so živeli pod okriljem, sub umbraculo dovoljene judovske vere. (Ter. Ap. 21.)

Koncem prvega stoletja se je to spreobrnilo. Razloček med krščanstvom in judovstvom postal je sedaj vsakemu jasno dognana stvar. Vsaka zunanja zveza med spoznavalci obeh ver je sedaj ponehala. Ko je prenehalo bogočastje v jeruzalemskem tempelju in so se Judje po celem svetu razkropili, zginili so pečasi tudi judo-kristijani. Premena med judi in kristijani sedaj ni več mogoča. S tem tudi preneha varstvo, koje so kristijani do sedaj vživali kot dozdevna judovska ločina.

Pa tudi sedaj se še ne godi nobeno vrenjeno splošno preganjanje. Rimske oblasti ravnaajo proti kristijanom na podlagi obstoječih postav, posvetovaje se v dvomljivih slučajih pri cesarjih. Prilčno storé svojo dolžnost, če posebne okoljnosti njih pozornost obračajo na kristijane — n. pr. njih naraščaj v določenem okraji učinil je posebno zanemarjenje častenja bogov — ali če sovraštvo ljudstva silneje tirja žrtve kakor sicer, ali če je slednjič vladajoči cesar kristijanom popolnoma nasproten. Iz zadnjega vzroka si razlagamo, da se je pod cesarji konservativnega in starorimskega mišljenja preganjanje vedno bolj širilo ter v višji meri razvijalo krvavi značaj. Pod cesarji od Karakale do Filipa Araba, kojim vsem bilo je neznano rimsko rodoljubje, mirovalo je pre-

ganjanje večkrat popolnoma. Cesarski ukazi zoper kristijane, ktere je bajè pravoslovec Domicij Ulpian v sedmi knjigi svojega dela „de officio proconsulis“ sestavil, imeli so pod vlado tedanjega cesarja Aleksandra Severa le akademično vrednost.

Prvi cesar, ki je po splošnih postavah premišljeno in sistematično preganjanje pričel, bil je Decij, vladar, ki je nosil v srci vzor preropenja v starorimskem duhu. Od tega časa divjal je grozni in pogubni boj s kratkimi prenehleji do Konstantina.

Motili pa bi se zelo, ko bi mislili, da je bil vzrok krščanskega preganjanja nevstrpljivost rimske države sploh proti tujim bogočastjem. Vera je po mislih Rimljanov narodno delo, politična naprava. „Vsaka država ima svojo vero, naša našo“, pravi Ciceron. Rimski bogovi so državni, ne pa svetovni bogovi. Zato rimska država tudi mislila ni na to, da bi terjala od svojih podložnih spoznanje resnice uradne vere, niti mišljenje ali priznanje. Kar terja, je le v bogoslužnih dejanjih in obredih razodevajoče se spoštovanje državnih bogov. In ker je v bistvu mnogobožanstva (politeizma) vtmeijena možnost mnogo različnih bogočastij, sklepamo dalje iz omenjenega značaja, da je podložnik prosto smel iskati zadostenja svoji verski potrebi tudi v drugih bogočastjih. Če je bilo to dovoljeno, tudi v določenih mejah, že o času ljudovlade, koliko bolj pod cesarji, ko je iz svetovnega gospodstva različnih narodov izvirala čudna zmes bogočastij.

Poskušnjo prvih cesarjev, ovirati notranji propad stare vere s prepovedjo tujih vriva-jočih se bogočastij, popustili so kmalo.

Oskrbovanje tujih bogočastij bilo je toraj v rimski državi popolnoma dovoljena reč. V tem oziru bila je največja prostost. Zato pa je bila verska prostost na drugo stran toliko ostreje omejena. Prostost umaknila se je takoj sili, če si načelno odrekel obrede bogovom.

Politični pregled.

V Ljubljani 13. decembra.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja 12. decembra. V državnem zboru so nadaljevali specialno debato o § 1. obrtniške novele. Govoril je prvi Adamek, ki je nasvetoval, naj se določno imenujejo rokotvorni obrti in predlagal resolucijo. Poslanec Löblich je pismeno podal več nasvetov, ki se tičejo opisovanja (definicije) rokotvora in pričala zmožnosti (sposobnosti.) Zastopovalca vladna, sta bila zoper nasvetovane popravke, ker to bi postavo le zavleklo, rekla sta pa, da nista zoper stilistično premembo, kakor jo je včeraj nasvetoval grof Mieroszewski. Profesor Exaer je govoril zoper trojo razdelitev obrta in njega ocenovalno naštevanje, isto tako tudi zoper to, kar je nasvetoval Reschauer, da bi se domač obrt štel med rokotvore, Govorila sta še grof Wurmbbrand in dr. Rus proti § 1. Debata je potem prenehala.

Danes v četrtek 14. t. m. ima **gospo-ska zbornica** svojo prvo sejo. Na dnev-nem redu je med drugim tudi troškovnik za čas od 1. januarija do konca marca 1883. Finančni odbor gosposke zbornice se je že sešel 11. t. m., da se posvetuje o postavi, katero je že sklenil državni zbor zaradi troškovnika.

Vojni ukazni list (Heeres-Verordnungsblatt) je prinesel 7. t. m. osnovna (organiška) določila za razdelitev armade v 15 vojaških okolišč (Territorialbezirke) in sicer v 14 četinih (kardelnih) okolišč (Corpsbezirke) in v I vojaški poveljništveni okraj (Militär-

Comandobezirk). Meje za vojaška okolišča so vojaški nabiralni kraji (Ergänzungsbezirke) in taktična razdelitev vojne kot jednote više topništvo in to vse skupaj spada k veliki vojni, ti oddelki so tedaj jednote više celote). Obsemeni kraj (Bosna in Hercegovina) je sam četini okolšč (Corpsbezirk). V vsakem okolišču je poveljništvo četi (kardelu) (Corpscommando) in v vojaškem poveljništvem okraju je vojaško poveljništvo vravnajoča vojaška oblast in sicer je komando (poveljništvo) 1. čete v Krakovem, 2. na Dunaju, 3. v Gradcu, 4. v Budapešti, 5. v Požunu, 6. v Košejevicah (Kaschau), 7. v Temesvaru, 8. v Pragi, 9. v Jožefovem, 10. v Brnu, 11. v Lvovem, 12. v Hermanstadt, 13. v Zagrebu, 14. v Inabruku, 15. v Sarajevu; vojaško poveljništvo (Militärcommando) je v Zadru.

Poveljniki četi (vojaški komandi) je oblastnik v svojem vojaškem okolišču, njemu so podložne vse vojaške oblasti, poveljniki, vojna in vojne naprave, isto tako vse osebe, ki v njegovem okrožju spadajo pod vojaško policijo brezpogojno, kar pa se tiče ekonomiške uprave pa le po obstoječih upravnih postavah. Poveljniki četam, isto tako vojaški komandant v Zadri so neposrednje podložni državnemu vojnemu ministerstvu. V službenih ozirih razgovarjajo se neposrednje (direktno) v deželah zastopanih o državnem zboru z dotično deželno vlado. Po deželah ogrske krone dopisujejo poveljniki čet naravnost ogrskemu ministerstvu, 13. četa pa hrvaško-slovanski deželni vladi. Ako pa ni porazumljenja med poveljniki obračajo se na državno ministerstvo za posredovanje.

Ob času vojske bode zapovedujoči general v Budapešti zapovedal 5., 6. in 7. četi, zapovedujoča generala v Pragu in Lvovem bosta zapovedovala vsem vojakom, ki so nameščeni na Českem in na Gališkem. Zapovedujoča generala v Lvovu in Pragu bosta imela ukazovati vse, kar je potreba za deželno brambo, varstvo državnih mej za 9. oziroma 1. oddelek.

Zapovedujočim generalom, poveljniku 14. čete in vojaškemu komandantu v Zadru so pridruženi generali, da jih podpirajo pri službenih opravilih, imenujejo se nekaj namestniki, nekaj prislonjeni generali. Tisti prislonjeni bojni maršali, ki so v vojskinem času poklicani prevzeti poveljništvo pri četi, imenujejo se namestovalci zapovedujočega generala in so s poveljniki čet na jednaki stopnji. Pri tistih poveljništvih četah (Corpscommanden), pri katerih ni namestnikov niti prislonjenih generalov, mora poveljnik čete nekaj manj važnih upravnih poslov izročiti generalu, ki je v tem okolišču. Ako je okoljščin poveljnik odsoten ali službeno zadržan nadomestuje ga imenovani „namestnik“ kjer pa tacega ni, nadomestuje ga za dle časa general iz okolišča, ki mu je po vojaški stopnji najbliže; za krajši čas ga pa namestuje general v tistem kraju, ki je po službi najstarejši.

Poveljništvo ima ob času vojske razpolagati z vsemi vojniki, oblastniki in napravami ki so v tem kraju. V vojaških okoliščih, kjer je namestnik, ima ta nalog voditi vse opravila, ki se tičejo oboroževanja. (Konec prih.)

Vnanje države.

Iz Francoskega. Postava za odpravo krščanske prisege je najdlja upor v starešinstvu, s privoljenjem vlade so vrnili osnovo dotični komisiji, da so posvetujejo v posredovalnem predlogu, katerega je stavil prejšnji minister prava Humbert, ki se glasi tako-le, da naj se strankami izroči, ali hočejo priseči, ali le sklicevati se na poštenje in vest. Ta

predlog je stavil Humbert v zbornici, pa je padel z njim. — V zbornici poslancev je hvalil predsednik Brisson poslanca Louis Blanc, ki je umrl v Cannes v Provence, in je pozival republikance k edinosti. — Louis Blanc je že l. 1830 pokazal se za socialista, in l. 1848 je bil na čelu frakciji v zbornici, ki je deželi prinesla dosti kvare. Blanc je bil najhuje nasprotnik juljevi monarhiji. — Truplo so pripeljali iz Cannes v Pariz, na kolodvoru so ga sprejele oblasti. — Odbor za vojsko, na čelu Gambetta 8. t. m. ni imel seje; Gambetti ni nič kaj dobro. Ekspedicijo zoper Tonkin so odložili, ker eni hočejo, da se vojaškemu poveljniku pridruži nevojak. — Zbornica je končala posvetovanje o budgetu. Pred glasovanjem je bral grof Darfart de Civrac sklep desnice, in je razložil, ker zbornica sama spoznava, da je primanjkljaja 100 milijonov in so poslanci desnice izključeni iz budgetne komisije, mora desnica pred deželo objaviti, da so denarstvene zadeve v nevarnosti, in desnica ne more glasovati za budget, ako se stroški ne zmanjšajo in osnovne (reformne) ne izpeljejo. V imenu bono-partistov je potem Jalibois rekel, da njegova stranka pritrjuje tem besedam, a tako daleč ne gre, da bi odrekala budget, ker to je revolucijarno. Budget je bil potem sprejet s 454 glasovi zoper 46.

Iz Londona 12. decem. Grof Derby stopi kot minister za Indijo v kabinet. Marquis of Hartington postane vojni minister in Mr. Childers državni blagajnik.

Iz Kahire. Obsojeni so bili drugi vodje vstajnikov k smrti, a pri priči pomilosteni. Obsojeni izgube svoje službe, njih premoženje se ima rabiti, da se plača odškodnina. Arabi in tovariši dobe penzije, da si preskrbe potrebno.

Izvirni dopisi.

Iz črnomeljsko-metliškega okraja 11. grudnia. (Davorin Štrumbelj †). Zopet vgasnilo je mlado, cerkvi in državi mnogo koristnega obetajoče življenje.

Pretekli četrtek o polusedmih zjutraj zdihnil je svojo blago dušo mlad duhovnik kaplan metliški, gosp. Davorin Štrumbelj, po kratki, hudi bolezn.

Rojen je bil pokojni dne 1. listop. 1853 na Igu pod Ljubljano, od priprostih, kmečkih staršev. Šolal se je naj prej v domači šoli, višje razrede in gimnazijo do 6 šole zvršil je v Ljubljani. In gotovo dokončal bil bi vso gimnazijo v Ljubljani, da ni spoznal, da je bolje zanj jo zapustiti zavoljo nestrpljivosti slaboznanega „Kulturträgerja“ prof. Heinricha. Kmalu potem podal se je nadaljevat svoje študije v hrvaško Reko, kjer je čez dve leti z dobrim vspehom napravil zrelostni izpit. Boriti moral se je ondi s težavami, kakoršne mora pretrpeti marsikak dijak; pa kmalo se je s svojim vedno prijaznim obnašanjem in prikupljivim vedenjem pridobil srca šolskih tovaršev, in tudi profesorjev. Skoro s težkim srcem ločil se je od njih, se vrnil v svojo domovino ter vstopil v jeseni l. 1876 v Ljubljansko semenišče. Sprejemši mašništvo, nastopil je svojo prvo službo v jeseni l. 1880 ob kranjsko-hrvaški meji na Fari pri Kostelu, odkoder je bil na lastno željo mesca avgusta t. l. premeščen na Belokranjsko, v Metliko. Toraj komaj dve leti in dva meseca opravljal je duhovsko službo, — kar mu nagloma pretrga britka smrt nit življenja.

Bolezen, ki ga je pahnila v prerani grob, bila je vročinska (tifoza) pljučnica. Prehladil

se je v 26. dan pretekl. mesca pri cerkvenem opravilu na poldrugo uro od Metlike oddaljeni podružnici. Že drugi dan čutil se je slabega, a mislili so, da je navadno prehlajenje; a zvečer prišlo mu je tako slabo, da je padel v nezavest. Še le v petek se je zopet popolnoma zavedel, in bil previden s sv. popotnico. V soboto prihajalo mu je že tako slabo, da se je bilo bati najhujega. Po tem mu je zopet malo odleglo; pa kmalo se je spet na hujše obrnilo in umrl je — kot žrtva svojega poklica — za otrpnenjem pljuč.

Sprevod pretekle soboto ob 9 bil je veličasten. Zbralo se je kljubu neprilicnemu dnevu 10 duhovnov, med njimi tudi domačin — rojak pokojnega g. Virant, župnik iz Podgrada. Po opravljenih mrtvaških molitvah in slovesni črni maši semiškoga dekana, č. g. A. Aleša, jel se je premikati sprevod proti pokopališču. Na zadnjem potu spremljala je pokojnega šolska mladina, meščanstvo z gorečimi svečami, mestna gospoda in požarna bramba s svojo godbo. Truplo pokojnega peljala sta dva belca na mrtvaškem vozu.

Dospevši na mirodvor, opravili smo še poslednje molitve, a potem zagnil je grob zemске ostanke pred očmi duhovnih tovaršev, dražih prijateljev in vernega ljudstva.

V Gospodu zaspali Davorin, prvega izmed sošolcev poklical Te je glas Vsemogočnega iz svojega vinograda, poklical iz solzne doline v kraj večnega miru in pokoja! Prosi pri Gospodu za nas, vdane Ti sobrate, da se enkrat, ko nas pokliče božji glas, snidemo s taboj:

Da v raji večnem vid'no se,
Nad zvezdami! —

Večni pokoj njegovi duši!

Iz Maribora, 10. dec. Slovesno odlikovanje prečastitega g. stolnega prošta Franca Sorčiča z redom železne krone 3. razreda, ktereга so jim svitli cesar, kakor ste že omenili, podelili v priznanje njihovega marljivo in koristnega delovanja v svojem poklicu, je bilo danes v dvorani mil. knezoškofa, ki so jim sami od visoke vlade pooblašteni znamenja odlikovanja izročiti blagovolili. Navzoči so bili pri tej slovesnosti visokočastiti stolni kapitel in večina mestnih duhovnikov. Mil. knezoškof so v daljšem primernem nagovoru razložili zasluge odlikovanega gospoda ter po trikratnem „živio“ svitlemu cesarju, ki tako na cerkvenem kakor na posvetnem polju priznava zasluge svojih podložnih, obesili zlati križ na zaslužne bogoljubne in lojalne prsi. Odlikovanec so se potem s prav srčnimi besedami zahvalili za to odlikovanje mil. knezoškofu in svitlemu cesarju.

S križem železne krone okinčanega gospoda so potem vsi spremljali v knezoškofsko pisarno, kder so jim vsi zaporedoma še enkrat svoje osebne čestitke naznanili s srčno željo: Na mnoga leta!

Ker pa to odlikovanje ni le zaslužno priznanje visokočastitemu gospodu proštu, ampak tudi čast za celo škofijo in zlasti za prečastiti stolni kapitel, in ker je to med mnogobrojnimi častilci, ki jih imajo po škofiji, vzbudilo občno veselje, ne bode odviše, če tukaj na kratko glavne dogodke njihovega življenja in s tem njihove zasluge omenimo.

Rodili so se v Kapelah pri Sotli 8. febr. 1818, in v duhovnika posvečeni so bili 29. julija 1840. Služili so za kaplana pri Novi cerkvi od 1840—1842, v Celju od 1842—1847 in kot vodja glavne šole in nemški pridigar v Celju 1847 in 1848. Iz Celja so bili pozvani za špirituala v Celovec, od koder so šli 1852 za mestnega župnika v Brežice in 1855 za

nadžupnika in dekana v Rogatec. Dne 1. maja 1862 so postali korar stolne cerkve, 22. aprila 1867 stolni dekan in 19. avgusta 1870 stolni prošt.

V vseh svojih službah so se odlikovali po vestnem izpolnjevanju svojih dolžnosti in tudi v svojih višjih službah po izvanredni skromnosti.

Za škofijo so si pripravili veliko zaslug kot spiritual v Celovcu in vodja duhovnice v Mariboru, kot oskrbnik premoženja dijaškega semenišča, kteremu se je pod njihovim nadzorništvom postavilo novo poslopje, in kot dolgoletni ravnatelj knezoškofijske pisarnice.

Bog jih ohrani še mnogo let zdrave in čvrste na veselje njihovih častilcev in v prid cele škofije!

Iz Celovca, 6. nov. (Občinska volitev.) Kako se pri nas nemškutarski občinski odbori narejajo in taki župani postavljajo, ki so potem najhujši nasprotniki slovenske ravnopravnosti, to se je zadnjič zopet v Rudnu v Velikovškem okraju pokazalo. Do zdaj je bil tam župan nek neodvisen slovenski kmet. Toda nemškutarji so se zakleli, da ga morajo vreči. Z Rudničani volijo tudi Lipičani, kjer so velike fužine. Te fužine imajo dosti delavcev, ki imajo ob enem vsak svojo bajto. Do teh bajtarjev je dalo fužinsko vodstvo strog ukaz, da se morajo volitve udeležiti in da morajo vsi nemške kandidate voliti; kdor bi tega ne storil, da zgubi službo pri fužinah. Lahko je tedaj umevno, da so nemškutarji v tretjem razredu zmagali. Kaj je pravi izid volitev v drugem in prvem razredu, kjer volijo neodvisni kmetje, to se pa nič ne vé. Tajnik, ki z nemškutarji vleče, ni delal zapisnika o volitvi, ampak je vse listine stisnil pod pazduho in rekel, da bo zapisnik doma naredil. Prejšnji župan je protestiral proti takemu početju pri okrajuem glavarstvu, pa težko da bi kaj opravil. Najbrž bodo dobili zdaj čisto nemšk zastop v Rudnu, ki se bo pri vsaki priliki ustavljal ravnopravnosti slovenskega jezika. Na take zastope potem nemškutarji kažejo in pravijo: glejte, slovenske občine same zahtevajo nemške šole! To je en slučaj, pa takih slučajev je več na Koroškem, ker je mnogo fužin in grajščin, ki so vse Slovencem sovražne. Dobro bo, ako si slovenski poslanci tudi to zapomajo, da bodo mogli v državnem zboru povedati, kako se delajo tisti zastopi slovenskih občin, ki zahtevajo nemške šole.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja 13. decembra.

Zbornica je sprejela §. 1 obrtnijske postave po navetu odborovom z dostavkom Zatorskega, da je hišna obrtnija sploh izvzeta, in dvema desniškima dostavkoma. — V mestnem prenočišču za brezprenočišnike so ti napadli in zapodili straže in zažgali hišno opravo. Sto došlih policistov odpeljalo je 40 razsajalcev in pogasilno ogenj.

Domače novice.

V Ljubljani, 14. decembra.

(Prijaznost vladike Strosmajerja.) O času posvečenja stolne cerkve v Diakovu je škofu častital tudi v Rimu se mu poklonivši trgovec A. K. na Igu. Odgovora se je komaj nadejal, a dospel je vendar meseca decembra sledeči odgovor:

Velecienjeni gospodine!

Vele mi je drago, da ste me se sa nepomčestitkom nedavno sjetili. Budite uvjereni, da mi je uporedo drugih čestitaka, pa i samega sv. Oca Lava XIII. i Vaša čestitka jednako

mila. Preporučujući se u Vašu srdačnu molitvu i izjavljujući Vam toplu hvalu na čestitki podjeljujem Vam i vridnoj obitelji Vašoj biskupski blagoslov moj!

V Djakovu dne 2. decembra 1882.

Strosmajer.

(Odpoved.) G. E. Kramar se menda odpoveduje tajništvu pri kmetijski družbi, in g. Potočnik izstopa iz občinskega sveta. Je li to mogoče?!

Razne reči.

— Na Vrhniki se pri občinskih volitvah zmagali narodnjaki v vseh treh razredih; agitacija je bila silna na obeh straneh, nemčurji pa so prav sramotno propadli. Živeli narodni Vrhničani? Zdaj bo Vrhnika dobila novega župana.

— Porotna obsodba v Celji. Znani liberalac Sorschagg iz Črešnoveca pri Slovenski Bistrici je bil po štiridnevni obravnavi pred celjsko porotno sodnijo razžaljenja Njegovega Veličanstva krivega spoznan in 10. decembra t. l. na osemnajstmesečno ječo obsojen. Tudi 4 njegovi pajdaši so obsojeni in sicer: Zorko Anton na 15 mesecev, Štefan Franc na 12 mesecev, Zorko Jur na 5 in Alt na 4 mesece ječe. Drugi zatoženci so oproščeni. Okoli 50 prič se je bilo pozvalo k obravnavi. Grozen vdarec na liberalno stranko!

— Barka je ob barko trčila, tako se večkrat bere, posebno pa se to rado zgodi v kanalu la Manche med Francoškim in Angleškim. Kaj je temu vzrok? Saj je vendar kanal, kjer je naj oži, 7 milj širok. — A vendar je istina, da barka, ki gre iz severnega morja preko kanala v atlantsko morje, potem skozi ožino Gibraltarško čez Sueški kanal v rudeče in od tod v indiško morje nikjer ni v toliki nevarnosti, trčiti ob drugo kakor ravno v tem kanalu. Tukaj še previdnost dostikrat ne pomaga, ako jedra slučajno barka, ki ima nasprotno vožnjo po isti moreki poti, je nevarnost ravno tolika, kakor na železnici, ko se srečata dva vlaka. Nevarnost je toliko večja pri vaporjih, ki iščejo najkrajše poti, in se ne menijo toliko za vetrove. Tukaj menda ni drugega pripomočka, nego da se ladije, ki gredo na zahod v atlantsko morje drže zmirom iste smeri, a une iz atlantskega morja v severno morje stanovitno svoje poti. Morje ni sicer toliko ozko, a zaradi klečetov ni povsod varno in za to se pa zgodi, da dve ladije, ki imate nasprotno vožnjo, lahko trčite skupaj.

— Klaje za živino manjka Tiroicem, zato, morajo živino prodajati V ta namen bode razen navadnih še mesca in decembra po 4 novih somnjev in sicer 15. decembra in januarja v Liencu, 16. dec. in jan. v Sillian, 18. dec. in jan. v Brunecken 19. dec. v Briksen, 19. jan. v Kiens, 20. jun. v Briksen. Somenje se vselej začneja ob 8 uri zjutraj.

Javne dražbe.

15. dec. 3. eks. držb. pos. Jože Penko Najneselo 3950 gld. Postojna. 3. eks. držb. pos. Jože Oredkar Smolnik 3045 gld. Vrhnika. 3. eks. držb. pos. Franc Kodolja iz Budanj. Vipava. 3. eks. držb. pos. Anton Celigoj iz Parja. Bistrica. 1. eks. držb. pos. Janez Repič iz Vranje 2200 gld. Vipava. 3. eks. držb. pos. Anton Andlovic iz Lozic. Vipava. 3. eks. držb. pos. Janez Boštjančič iz Jasen. Bistrica. 3. eks. držb. pos. Jan. Škerl in Mart Šajn iz Knežaka Bistrica. 1. eks. držb. pos. Janez Bolheim 380 gld. od sv. Urha. Litija. 1. eks. držb. pos. Matej Guna iz sv. Urha 2670 gld. Litija. 16. dec. 1. eks. držb. pos. Marko Jansekovič Male Lese 200 gld. Metlika. 3. eks. držb. pos. France Steh iz Male Račne Ljubljana. 3. eks. držb. pos. Matija Gregorič Nadgorica 300

gld. Ljubljana. 3. eks. držb. pos. France Hočevnar Pijava gorica. Ljubljana. 1. eks. držb. pos. Jan. Svete iz Preser 4150 gld. Vrhnika. 1. eks. držb. pos. Janez Hočevnar iz Starega trga 805 gld. Lož. 1. eks. držb. Jurij Hočevnar iz Podlož 1650 gld. Lož. 1. eks. držb. pos. Janez Premern iz Podrage 840 gld. Vipava. 1. eks. držb. pos. Jurij Ponikvar iz Oblok 682 gld. Lož. 1. eks. držb. pos. Andrej Krajnc iz Obločice 321 gld. Lož. 1. eks. držb. Tomaž Stražišar iz Kremence 1165 gld. Lož. 1. eks. držb. pos. Janez Korošec iz Malin št. 1. 1050 gld. Lož. 1. eks. držb. pos. Matija Žnidaršič iz Podcerkve 2190 gld. Lož. 1. eks. držb. pos. France Preve iz Lož št. 17. 460 gld. Lož. 1. eks. držb. pos. Anton Bačnik iz Metulj 1850 gld. Lož. 1. eks. držb. Janez Martinčič iz Zg. Jezera 920 gld. Lož. 1. eks. držb. pos. Andrej Mlakar iz Uševka 1046 gld. Lož. 1. eks. držb. pos. Jakob Kočevnar iz Loža 4130 gld. Lož. 1. eks. držb. pos. Janez Gorenc iz Velikih Polan. Mokronog. 1. eks. držb. pos. Jera Lovša Stop št. 17. 863 gld. Kamnik. 3. eks. držb. pos. Ana Premrov in Adolf Pahor iz Podbrega. Vipava. 1. eks. držb. pos. Gregor Markovič iz Ravne 510 gld. Lož. 1. eks. držb. pos. Šimen Arko iz Ravnega pri Topolu 1915 gld. Lož. Ponovlj. držb. pos. Anton in Urša Hren iz Zagorice. Lašice.

Umrl so:

11. dec. Jozefa Klein, 81 let, mertud pljuč. 12. dec. Albina Winterhalter, 27 let, vodenica. Alojzija Zgonec, 5 mesecev.

Prav pripravne in izvrstne knjige s podobami za razne rokodelce

so sledeče v nemškem jeziku:

- Vorlegeblätter** für Firmenschreiber, Architekten, Bildhauer und Steinhauer, Metall- und Glasbuchstaben. Vorlagen der gebräuchlichsten Schriften in 26 Alphabeten. Drugi pomnoženi in zboljšani natis gosp. Božidara Reineck. Cena 5 gl. 40 kr.
- Arbeiten des Schlossers** in 576 Abbildungen, enthaltend Vorlagen zu Thürbänder, Beschlägen, Schrankthüren, Riegeln, verschiedenen Gittern, Treppengeländern u. s. w. Četrty popolno predelan natis, izdan po Bernardu Friedmann-u. Cena 6 gld.
- Der Möbeltischler.** Vorlagen für Möbeln in Wohn-, Speise- und Schlafzimmern, Küche un Comptoir u. s. w. nach den neuesten, modernsten Mustern. Drugi pomnoženi natis po Avgustu Grafu. Cena 6 gl.

Vse troje se dobivajo v

katol. bukvarni.

Le še malo časa

se dobivajo

srečke tržaške razstave

po 50 kr. na prodaj.

Kdor jih želi neposredno iz Trsta dobiti, naj se obrne na

loterijski oddelek Tržaške razstave, Piazza grande št. 2.

Pridejati mora 15 kr. za poštnino — Kdor ravno hoče, jih dobi tudi pri opravništvu „Slovenca“.

Glavni dobitki so sledeči:

1. V gotovini	50.000 gld.
2. „ „	20.000 „
3. „ „	10.000 „
Štirje dobitki so nastavljeni po	5000 „
Pet dobitkov je nastavljenih po	3000 „
Petnajst dobit. je „ „	1000 „
Trideset „ „ „ „	500 „
Petdeset „ „ „ „	300 „
„ „ „ „	200 „
Sto dobitkov pa po „ „	100 „

Zraven teh je še mnogo manjših dobitkov v po 50 gld., 25 gld. Vseh vkup je 1000 dobitkov; mnogo tudi rečnih, ki so jih razstavljavci v to darovali.